

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9916/2023
20.04.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић, Драгане Миросављевић, Мирјане Андријашевић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Соња Поповић, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради утврђења и чинидбе, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2659/2022 од 22.12.2022. године, у седници одржаној 20.04.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2659/2022 од 22.12.2022. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2659/2022 од 22.12.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П 5568/2019 од 28.06.2022. године, па се предмет враћа првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 5568/2019 од 28.06.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд утврди да је тужени стекао право својине у целости на непокретности уписаној код РГЗ СКН Нови Сад 1, у л.н. бр. ... К.О. ..., на парцели број .../..., грађевинско земљиште у површини од 471 м², па је тужилац дужан да трпи да се тужени након правноснажности ове пресуде укњижи са тим правом у катастру, а да се обавезе тужени да плати тужиоцу износ од 1.767.192,00 динара, са законском затезном каматом од правноснажности пресуде до исплате, као и парничне трошкове са истом каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 98.250,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж 2659/2022 од 22.12.2022. године, ставом првим изреке, жалбу тужиоца одбио и потврдио пресуду Основног суда у Новом Саду П 5568/2019 од 28.06.2022. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права и предложио да се о

ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови прописани одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку за одлучивање о посебној ревизији тужиоца јер је потребно уједначавање судске праксе о праву власника на накнаду за земљиште које није приведено намени иако је планским актом намењено за јавну површину.

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, пременом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је власник парцеле број .../... која је по култури уписана као њива 3 класе, а по врсти земљишта остало грађевинско земљиште у приватној својини површине 4 ара 71 м², уписано у лист непокретности број ... К.О. ..., са 1/1 удела. Планом генералне регулације простора мешовите намене западно од Суботичког булевара и северно од Булевара Војводе Степе у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 15/12 ... 39/18) и према Плану детаљне регулације подручја становања „Сајлово“ у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 27/07), предметна парцела налази се у зони породичног становања а њена намена је за јавну површину – улицу, због чега на њој није дозвољена изградња. Предметна парцела није приведена јавној намени која је предвиђена наведеним планским актима, већ исту у претежном делу чини зелена површина 92,78%, а у мањем делу туцанички коловоз – 7,22%, који не представља део путне мреже Новог Сада нити јавну саобраћајницу, већ исти служи за прилаз парцелама .../..., .../... и .../...), а у складу са правом пролаза које је на парцели .../... дефинисано у Г листу непокретности.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца одбили јер он није депоседиран нити је предметна парцела приведена намени у ком случају би се радило о фактичкој експропријацији, пошто је у конкретном случају утврђено да се предметна парцела не користи као јавна саобраћајна површина већ она у претежном делу (92,78%) представља зелену површину, а мањим делом коловоз који не користи неограничени круг лица, већ, на

основу конституисане службености пролаза, служи за прилаз парцели број .../..., па није доведено у питање тужиочево мирно уживање његове имовине.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно примени материјално право а због тога је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1.), а да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду, која не може бити нижа од тржишне (став 2.).

Дакле, дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину, постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона; да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 1. тачка 6. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 72/09), прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу јавних објеката или јавних површина за које се утврђује општи интерес у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и друго).

Закон о јавној својини („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 95/18), у одредби члана 10. став 2. прописује да се добрима у општој употреби и јавној својини сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и тд.). У смислу одредбе члана 7. истог члана закона, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини Аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица које нису део аутопута или државног пута првог и другог реда и тргова, јавних површина, које су у својини јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају, предметна парцела у власништву тужиоца је планским актима и то Планом генералне регулације простора мешовите намене западно од Суботичког булевара и северно од Булевара Војводе Степе у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 15/12) и према Плану детаљне регулације подручја становања „Сајлово“ у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 27/07), намењена за јавну површину – улицу, па на њој није дозвољена изградња. Тужени је био дужан да предметно земљиште експроприше од тужиоца, ради привођења његовој намени предвиђеној планским актима и да тужиоцу исплати одговарајућу накнаду у управном поступку, а није тако поступио. Тужилац не може да трпи штетне последице због тога што надлежни орган туженог није спровео управни поступак и донео решење о изузимању земљишта из његовог поседа, које би било основ за исплату накнаде за одузето земљиште. Доношењем планских аката, тужиоцу је, иако није лишен своје имовине, умањена могућност њеног уживања јер на предметној парцели није дозвољена изградња пошто је планирана за јавну површину – улицу. На тај начин је дошло до мешања у право тужиоца на имовину, због смањене могућности располагања

имовином током дугог временског периода, услед непривођења земљишта намени (12 година), а што за последицу има несигурност тужиоца у погледу судбине његове имовине због чега он трпи прекомеран терет, супротно члану 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, јер није постигнута правична равнотежа између захтева општег интереса и заштите права на мирно уживање имовине а због несигурности положаја тужиоца и непостојања делотворног правног средства, слично као у случајевима Европског суда за људска права *Matos e Silva Ida* и други против Португалије и *Elija S.r.L.*, против Италије (пресуде од 19.09.1996. године и 02.08.2001. године, када није дошло до *de facto* експропријације и лишавања подносилаца њихове имовине)). У овој ситуацији, тужени је у могућности да спроведе експропријацију кад год то сматра сврсисходним, услед чега право својине тужиоца постаје несигурно, а што представља повреду његовог права на мирно уживање имовине из члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, због дугог временског периода непривођења земљишта намени и поред постојања планског акта. Због погрешне примене материјалног права није утврђено колико износи тржишна накнада која тужиоцу припада на име повреде његовог права на имовину.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је укинуо нижестепене одлуке а укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од његовог исхода, на основу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку потребно је да првостепени суд, поступајући по примедбама из овог решења, чињенично стање у потпуности и правилно утврди како би имао могућност да потом, правилном применом материјалног права, донесе нову одлуку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић